

Єлісєєва М. В.,
аспірант кафедри
адміністративного і кримінального права
юридичного факультету
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

ПРАКТИКА РОЗГЛЯДУ СУДАМИ СПРАВ ЩОДО ПОРУШЕНЬ У ЧАСТИНІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПРИВАТНОЇ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

PRACTICE EXAMINATION OF CASES IN THE PART CONCERNING VIOLATIONS OF LICENSING OF PRIVATE SECURITY ACTIVITY

Наукова стаття присвячена особливостям та порядку ліцензування суб'єктів приватної охоронної діяльності та правового регулювання діяльності приватних охоронних структур щодо забезпечення безпеки фізичних осіб та охорони права власності. У статті проаналізована практика розглядів судами справ щодо порушень у частині ліцензування суб'єктів господарської діяльності у сфері надання охоронних послуг. Встановлено, що охоронна діяльність підлягає ліцензуванню відповідно до низки законів України з урахуванням особливостей, визначених чинним законодавством.

Ключові слова: охоронна діяльність, статус суб'єктів недержавної охоронної діяльності, фізичні та юридичні особи, ліцензування.

Научная статья посвящена особенностям и порядку лицензирования субъектов частной охранной деятельности и правового регулирования деятельности частных охранных структур касательно обеспечения безопасности физических лиц и охраны собственности. В статье проанализирована практика рассмотрения судами дел о нарушениях в части лицензирования субъектов хозяйственной деятельности в сфере предоставления охранных услуг. Установлено, что охранный деятельность подлежит лицензированию в соответствии с рядом Законов Украины с учетом особенностей, определенных действующим законодательством.

Ключевые слова: охранный деятельность, статус субъектов негосударственной охранной деятельности, физические и юридические лица, лицензирование.

The scientific article is devoted to the necessary administrative and legal regulation of security activity. The article analyzes the practice of the courts of cases of violations in terms of licensing of economic activities in the security industry. Analyzing the procedures of security activities on the basis of license found that security activities are subject to licensing in accordance with a number of laws of Ukraine with the specifications defined by current legislation. Carried out an analysis of the legal literature on the study of private security agencies.

Key words: guard activity, status of subjects of non-state guard activity, physical and legal persons, licensing.

Усе гострішою стає проблема забезпечення недоторканності речових прав, насамперед права приватної власності, права володіння. Цим зумовлена поява значної кількості різних охоронних підприємств, які надають послуги фактичного характеру, здійснюючи охорону об'єктів права власності від протиправних посягань на підставі цивільно-правового договору. Наявність ліцензії, що надається МВС, ліцензіату на проведення охоронної діяльності є обов'язковою умовою

Метою статті є визначення особливостей ліцензування суб'єктів здійснення приватної охоронної діяльності щодо забезпечення безпеки фізичних осіб та охорони права власності.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких завдань:

- вивчення адміністративно-правового регулювання у сфері приватної охоронної діяльності;
- характеристика особливостей ліцензування суб'єктів здійснення приватної охоронної діяльності;
- розроблення пропозицій покращення законодавства, що регулює діяльність приватних охоронних структур.

Окремі аспекти адміністративної діяльності приватних охоронних структур розглядали в наукових

працях такі вчені в галузі адміністративного права, як О.М. Бандурка, М.І. Бачило, В.В. Бугуйчук, А.С. Васильєв, В.В. Галунько, Т.С. Гончарук, М.І. Зубок, С.В. Ківалов, але аналізу питання порядку ліцензування в межах чинного законодавства зроблено не було.

Відповідно до п. 43 ст. 9 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» провадження господарської діяльності з надання послуг, пов'язаних з охороною, підлягає ліцензуванню. Частиною 2 ст. 8 цього Закону передбачено, що суб'єкт господарювання зобов'язаний провадити певний вид господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, відповідно до встановлених для цього виду діяльності ліцензійних умов [3].

Беззаперечно, сфера ліцензування перебуває в процесі необхідних змін, оскільки відомчі нормативні акти не повною мірою відображають баланс інтересів органів ліцензування та господарюючих суб'єктів.

Таким чином, щодо суб'єктів господарювання в сфері надання охоронних послуг встановлені чіткі заходи відповідальності (штраф, анулювання ліцензії тощо). А от за затримку у видачі ліцензії, невідання ліцензії, порушення інших вимог законодавства, орган ліцензування як максимум може нести

відповідальність у формі відновлення порушеного права суб'єкта господарювання. Такі заходи важко назвати формою відповідальності, оскільки вони не передбачають для органів ліцензування негативних наслідків, а лише зобов'язують за судовим рішенням виконати те, що вони мають виконувати відповідно до своїх обов'язків. У зв'язку з цим постає питання узгодження в цій частині інтересів держави та суб'єктів, діяльність яких підлягає ліцензуванню. Такого узгодження можна досягти шляхом введення додаткових інститутів впливу на органи ліцензування в разі порушення ними норм законодавства про ліцензування.

Проаналізувавши практику розглядів судами справ щодо порушень в частині ліцензування суб'єктів господарської діяльності в сфері надання охоронних послуг, ми зробили висновок, що у більшості випадків встановлені однакові закономірності щодо суб'єктів правопорушень та розмірів накладених стягнень.

Наприклад, Окружним адміністративним судом міста Київ 15 березня 2011 року було винесено рішення по адміністративній справі про зобов'язання анулювати ліцензію приватного підприємства «Ягуар» [7].

Позов заявлено з урахуванням заяви про зміну предмету адміністративного позову від 15 березня 2011 року про зобов'язання Міністерство внутрішніх справ України видати наказ про анулювання ліцензії приватного підприємства «Ягуар» на провадження охоронної діяльності [7].

Адміністративний суд міста Києва встановив, що приватним підприємством «Ягуар» здійснюється охорона приміщень, які належать позивачу на підставі договорів охорони об'єктів, укладених з орендарями ТРЦ «Оріон».

Позивач вважає протиправним здійснення зазначеної охорони, оскільки він як новий власник не укладав договорів охорони майна з приватним підприємством «Ягуар», у зв'язку з чим вказує на обов'язок відповідачів прийняти рішення про анулювання ліцензії Приватного підприємства «Ягуар».

Спеціально уповноважений орган з питань ліцензування здійснює позапланові перевірки додержання органами ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування лише на підставі надходження до нього в письмовій формі заяви (повідомлення) про порушення вимог законодавства у сфері ліцензування або з метою перевірки виконання розпоряджень про усунення порушень органом ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування.

Законом України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [4] передбачено, що ліцензуванню підлягають надання послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності, надання послуг з охорони громадян.

Відповідно до статті 17 цього Закону ліцензіат зобов'язаний повідомляти орган ліцензування про всі зміни даних, зазначених у документах, що додавалися до заяви про видачу ліцензії. У разі виникнення таких змін ліцензіат зобов'язаний протягом

десяти робочих днів подати до органу ліцензування відповідне повідомлення в письмовій формі разом з документами або їх нотаріально засвідченими копіями, які підтверджують зазначені зміни.

Аналогічні справи щодо анулювання ліцензії приватних охоронних структур були і на території АРК.

Окружний адміністративний суд Автономної Республіки Крим 11 вересня 2013 року (Справа № 2а-6788/12/0170/19) розглядав у відкритому судовому засіданні адміністративну справу за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «СК РІЧ» до Управління громадської безпеки ГУ МВС України в АР Крим. Було встановлено, що товариство з обмеженою відповідальністю «СК РІЧ» звернулось до Окружного адміністративного суду АР Крим з позовом до Управління громадської безпеки ГУ МВС України в АР Крим про скасування рішення УОГБ ГУ МВС України в АР Крим про відмову ТОВ «СК РІЧ» у видачі ліцензії з надання послуг з охорони власності та громадян та зобов'язання відповідача прийняти рішення про видачу позивачу ліцензії з надання послуг з охорони власності та громадян. Було встановлено, що 6 червня 2012 року відповідач повідомив позивача, що при проведенні перевірки було встановлено, що відповідні служби Головного управління вважають недоцільним оформити та надати ліцензію на право надання послуг з охорони власності та громадян ТОВ «СК РІЧ» [6].

Суд зазначає, що матеріали справи містять лише заяву ТОВ «СК РІЧ» щодо наміру останнього звернутись до МВС України з метою отримання ліцензії на право надання послуг з охорони власності та громадян, через що просить провести перевірку відповідності підприємства ліцензійним умовам та вимогам чинного законодавства. Заява встановленого зразка про видачу ліцензії в матеріалах справи відсутня, а позивачем суду не надана.

Аналіз викладеного свідчить про те, що з матеріалів справ вбачається, що заходи охорони здійснюються приватними підприємствами згідно з ліцензією МВС України на право провадження господарської діяльності з надання послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності, надання послуг з охорони громадян на підставі цивільно-правових відносин.

Відповідно до вимог статті 8 Закону України № 1775 ліцензійні умови є нормативно-правовим актом, положення якого встановлюють кваліфікаційні, організаційні, технологічні та інші вимоги для провадження певного виду господарської діяльності.

Аналіз викладеного свідчить про те, що орган ліцензування з урахуванням вимог статті 19 Конституції України, Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [4] здійснює свою діяльність. Проводяться перевірки ліцензійних умов провадження господарської діяльності надання послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності, у зв'язку з чим суд, розглядаючи позовні вимоги, може зобов'язати до певних дій Міністерство внутрішніх справ України як суб'єкта ліцензу-

вання прийняти рішення про анулювання ліцензій приватних підприємств.

З'ясовано, що під законними нормативно-правовими актами розуміють різний порядок ліцензійних умов відповідно до сфери охоронної діяльності приватних охоронних структур. Таким чином, ми вважаємо за необхідне уніфікувати нормативно-

правові акти в один законодавчий (або підзаконний) акт, що регулював би порядок ліцензування приватних охоронних структур (відповідно до специфіки охоронної діяльності) з визначенням основних положень, умов та порядку ліцензування, а також підстав настання відповідальності за порушення ліцензійних умов.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про охоронну діяльність : Закон України від 18 жовтня 2012 року / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2012.
3. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 1 червня 2000 року № 1775-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. – № 36. – Ст. 299.
4. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2007. – № 29. – Ст. 389.
5. Про затвердження переліку органів ліцензування : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2000 року № 1698 (зі змінами) // Кабінет Міністрів України, Постанова Перелік від 14 листопада 2000 року № 1698 ; редакція від 17 січня 2014 року.
6. Справа № 2а-6788/12/0170/19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.reyestr.court.gov.ua.
7. Справа № 2а-12184/09/2670 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cases.legal/lang.../page-10076>.